

Studentene og fagspråket

Spørreundersøkelse

blant studenter i alderen 19-29 år

Gjennomført på oppdrag fra Språkrådet

Innhold

1

Dokumentasjon av undersøkelsen 3

2

Oppsummering av hovedfunn 9

3

Resultater 12

4

Vedlegg: Bakgrunn 22

5

Vedlegg: Spørreskjema 31

1

Dokumentasjon av undersøkelsen

Bakgrunn og formål

Språkrådet arbeider for å styrke det norske språket og språkmangfoldet i landet.

Norsk – med de to målformene bokmål og nynorsk – er det selvsagte språkvalget for de fleste i de fleste situasjoner, også i undervisning ved landets høyskoler og universiteter.

Men norsk er under sterkt press fra engelsk, ikke minst på samfunnsområder som næringsliv og **høyere utdanning**. Derfor har myndighetene slått fast at det norske språket må sikres en sterk stilling.

Språkrådets mål er at det skal finnes mest mulig tilgjengelig terminologi på bokmål og nynorsk. På samfunnsområder som preges av internasjonalisering, **skal bruken av norsk sikres**.

Formål med denne spørreundersøkelsen, er å kartlegge:

- hvilket språk som benyttes ved landets høyere utdanningsinstitusjoner
- hvilket språk som benyttes i fbm pensumlitteraturen
- om foreleseren forklarer engelske faguttrykk i fbm forelesninger og fra engelskspråklig litteratur
- bruk av fagordbøker
- hvilket språk landets studenter foretrekker å bli undervist på
- hvilket språk studentene vil ha pensumlitteraturen på.

Undersøkelsens resultater vil bli benyttet av Språkrådet i Språkrådets videre arbeid med å styrke det norske språket ved landets høyskoler og universiteter.

Gjennomføring og rapportering

Feltperiode

- Intervjuene foregikk i perioden fra 08.12.2014 til 19.12.2014.

Metode

- Undersøkelsen er gjennomført på internett, ved bruk av GallupPanelet.
- I alt mottok 1219 studenter/elever undersøkelsen.
- 509 svarte innen 19.12.2014

Ansvar

- Kontaktperson i Språkrådet har vært Dag Finn Simonsen.
- Ansvarlig for gjennomføring og rapportering av undersøkelsen i TNS Gallup har vært Roar Hind, avdeling for Politikk og samfunn.

Rapport

- Denne rapporten viser resultater totalt og brutt ned på flere bakgrunnsvariabler; Kjønn, alder, regioner, studieretning, studietype, om de studerer språk og studieprogresjon.
- I slutten av rapporten beskrives bakgrunnsvariablene alene.

Utvalg og metode

Utvalgsbase og utvalg

- Utvalget har blitt trukket på TNS Gallups aksesspanel for representative spørreundersøkelser (Gallup Panelet).

Frafall

- Andelen som svarte etter en påminnelse var 42% (509 av 1219).
- Størst frafall har vi blant studenter bosatt i Finnmark og Vest-Agder, mens svarprosenten er høyest i Oslo og Nordland (49 prosent).

Vekt

- Undersøkelsen er vektet på kjønn og geografi.

Fylke	Bruttoutvalget		Nettutvalget		Svarprosent
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	
Østfold	26	2,1	11	2,2	42
Akershus	108	8,9	46	9,0	43
Oslo	259	21,2	128	25,1	49
Hedmark	25	2,1	6	1,2	24
Oppland	26	2,1	6	1,2	23
Buskerud	24	2,0	9	1,8	38
Vestfold	19	1,6	7	1,4	37
Telemark	13	1,1	4	,8	31
Aust-Agder	17	1,4	7	1,4	41
Vest-Agder	30	2,5	7	1,4	23
Rogaland	60	4,9	16	3,1	27
Hordaland	156	12,8	69	13,6	44
Sogn og Fjordane	24	2,0	11	2,2	46
Møre og Romsdal	27	2,2	12	2,4	44
Sør-Trøndelag	244	20,0	117	23,0	48
Nord-Trøndelag	27	2,2	7	1,4	26
Nordland	39	3,2	19	3,7	49
Troms	58	4,8	22	4,3	38
Finnmark	10	,8	2	,4	20
Utlandet	13	1,1	3	,6	23
Total	1205	98,9			0
Missing	14	1,1			0
TOTAL	1219	100,0	509	100,0	42

Kjønn	Bruttoutvalget		Nettutvalget		Svarprosent
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	
Kvinne	580	47,6	239	47	41
Mann	639	52,4	270	53	42
Total	1219	100,0	509	100	42

Alder	Bruttoutvalget		Nettutvalget		Svarprosent
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	
19-21 år	475	39,0	190	37	40
22-24 år	549	45,0	242	48	44
25-29 år	195	16,0	77	15	39
Total	1219	100,0	509	100	42

Feilmarginer og signifikante forskjeller

- Det vil alltid knytte seg en viss usikkerhet til resultatene når vi spør et utvalg av befolkningen eller et utvalg av studenter mellom 19 og 29 år i Norge som i dette tilfellet. Denne usikkerheten, eller feilmarginen, kan beregnes statistisk. Et sentralt mål i denne sammenhengen er standardavviket. Standardavviket beregnes ut fra hvor mye hver enkelt enhet avviker fra gjennomsnittet for alle enhetene i undersøkelsen når det gjelder den egenskapen vi ønsker å måle. Med utgangspunkt i standardavviket kan vi beregne feilmarginen for det aktuelle resultatet.
- Fastsettelsen av feilmarginen vil også avhenge av hvor stor usikkerhet vi er villige til å akseptere. Det vanlige er å angi feilmarginer basert på 95 prosent sannsynlighet. Dette betyr at hvis vi hadde 100 forskjellige uavhengige utvalg, ville resultatet ligge innenfor de feilmarginene vi oppgir i minst 95 av de 100 undersøkelsene. Det vil igjen si at det bare er 5 prosent sannsynlighet for at den faktiske fordelingen blant bedriftene **ikke** ligger innenfor de oppgitte feilmarginene.
- Feilmarginene i prosenttabeller uttrykkes i prosentpoeng. Hvis vi for eksempel har funnet at 50 prosent av studentene kunne ønske at pensumlitteraturen **bare** er på norsk, gir dette feilmarginer på +/- 4,5 prosentpoeng (se tabell på neste side).
- Det er da med 95 prosent sannsynlighet et sted mellom 46,5 og 55,5 prosent av studentene i Norge som ønsker at pensumlitteraturen bare er på norsk, men det mest sannsynlige resultatet er 50 prosent.
- Dersom vi kun hadde intervjuet 50 studenter, ville feilmarginen vært på (+/- 14,3 %). I dette tilfellet vil vi si at det er 95 prosent sannsynlig at mellom 35,7 % og 64,3 % av studentene ønsker at pensumlitteraturen er bare på norsk.
- Tabellen på neste side kan brukes som et hjelpemiddel ved tolkningen av resultatene. Tabellen er basert på såkalte «uendelighets-univers», der populasjonen er 10 ganger eller mer det antall intervju som foreligger.

Feilmarginer, forts.

Tabell: Feilmarginer i uendelighetsunivers

Antall enheter/Svar	Størrelsen på feilmarginen i +/- prosentpoeng						
	50(50) %	40(60) %	30(70) %	25 (25) %	20(80) %	10(90) %	5(95) %
50	14,3	14,0	13,1	12,4	11,4	8,6	6,2
100	10,1	9,8	9,2	8,7	8,0	6,0	4,4
200	7,1	6,9	6,5	6,1	5,7	4,3	3,1
400	5,0	4,9	4,6	4,3	4,0	3,0	2,2
500	4,5	4,4	4,1	3,9	3,6	2,7	2,0
600	4,1	4,0	3,7	3,5	3,3	2,5	1,8
1000	3,2	3,1	2,9	2,7	2,5	1,9	1,4
1500	2,6	2,5	2,4	2,2	2,1	1,5	1,1
2500	2,0	2,0	1,8	1,7	1,6	1,2	0,9

- I følge våre opplysninger, var det 131 034 studenter i alderen 19-29 i Norge i 2013 (SSB).
- Basert på dette tallet kan vi regne eksakte feilmarginer ved ulike svar. Feilmarginene vil ligge mellom +/- 1,9 og +/- 4,4 prosentpoeng.
- Figuren kan benyttes i tolkningen av resultatene som følger i denne rapporten.

Figur: Feilmarginer med 509 intervju i et univers med 131 034 studenter

UNIVERS (plott)	131 034			
UTVALG, antallet vi spør (plott)	509			
...vi måler svar på	50 %	25 %	10 %	5 %
+/- svaret som er gitt	4,4 %	3,8 %	2,7 %	1,9 %
Gir nedre grense i konfidensintervall	45,6 %	21,2 %	7,3 %	3,1 %
Gir øvre grense i konfidensintervall	54,4 %	28,8 %	12,7 %	6,9 %

2

Oppsummering av hovedfunn

Hovedfunn (I)

Resultater

- I all hovedsak, foregår undervisningen på kun norsk (37 prosent) eller hovedsakelig på norsk (43 prosent).
- Andel som kun får undervisning på bare norsk faller med studentens alder og antall semestre.
- Nær 50 prosent av studentene har pensumlitteratur på bare norsk (18 prosent) eller hovedsakelig norsk (31 prosent).
- Tilsvarende undervisningen, faller andelen som kun har norsk pensumlitteratur med studentenes alder og antall semester.
- En av fire opplever at engelske faguttrykk aldri blir oversatt / forklart på norsk.
- De fleste, 57 prosent, opplever at foreleseren forklarer hva de engelske faguttrykkene heter på norsk av og til.
- 20 prosent (en av fem) opplever at foreleser aldri forklarer faguttrykk fra pensumlitteraturen.
- På den annen side, er det noen flere (22 prosent) som opplever at foreleser forklarer faguttrykk ofte eller alltid.
- 70 prosent av studentene har ikke fått fagordbøker eller fagordlister engelsk-norsk/norsk-engelsk under studiet.
- En større andel kvinner enn menn oppgir at de ikke har fått slike ordbøker/lister, hhv 76 mot 64 prosent.
- Så mange som 46 prosent ønsker å bli undervist både på norsk og engelsk.
- Mens 44 prosent ønsker å bli undervist på kun norsk, er det 9 prosent som ønsker å bli undervist på kun engelsk.

Hovedfunn (II)

Resultater forts.

- Et knapt flertall på 51 prosent ønsker pensumlitteratur på bare norsk.
- Nær fire av ti (39 prosent) ønsker pensumlitteratur på både norsk og engelsk. 10 prosent ønsker pensumlitteratur på bare engelsk.
- Mens 28 prosent savner fagordbøker/-lister på engelsk-norsk/norsk-engelsk, er det 72 prosent som ikke gjør dette.
- En noe større andel kvinner enn menn savner dette, 32 mot 24 prosent.
- Nær halvparten av studentene (45 prosent) «Vet ikke» om lærestedet de studerer ved arbeider med å lage fagordlister.
- I tillegg svarer 49 prosent «Nei» som her betyr at de mener lærestedet ikke lager slike fagordlister.

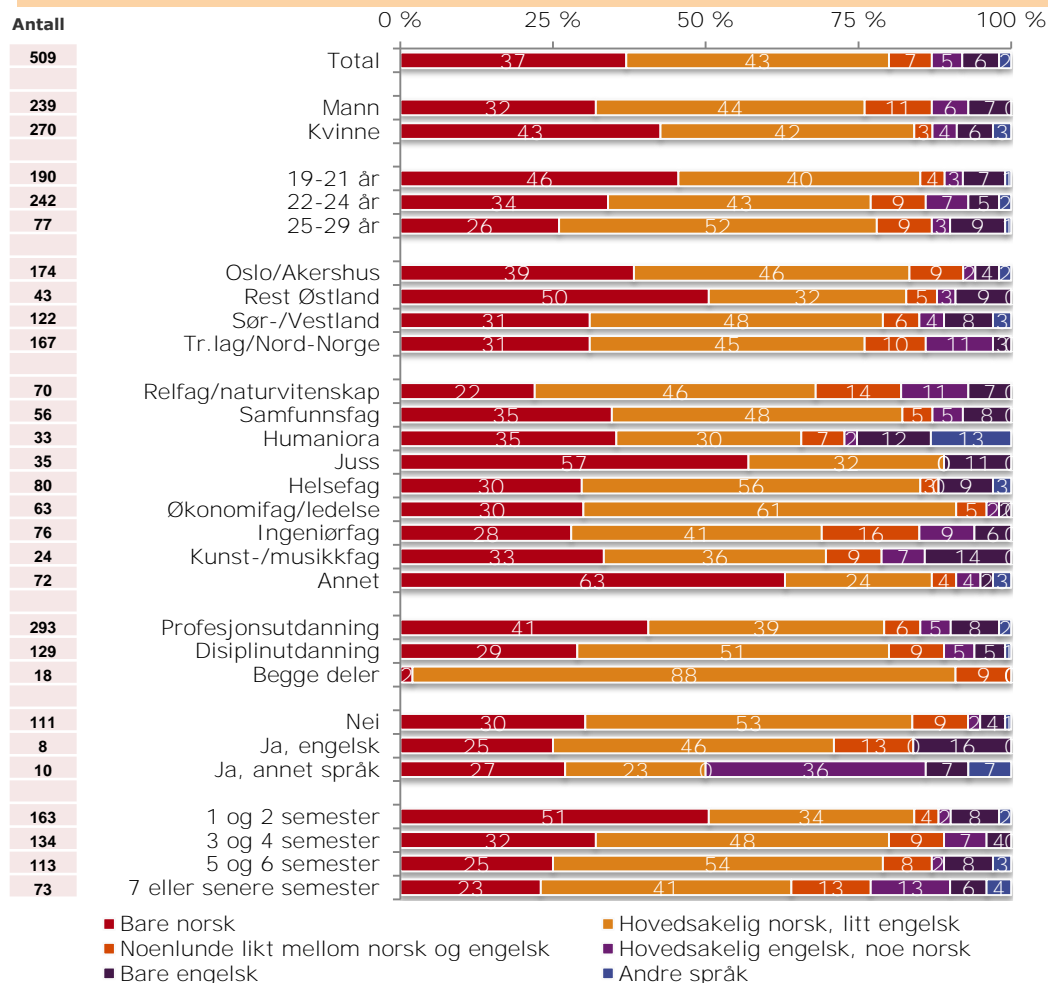
3

Resultater

I all hovedsak, foregår undervisningen på kun norsk (37 prosent) eller hovedsakelig på norsk (43 prosent)

Q1. På hvilket språk foregår undervisningen? [Med undervisning menes forelesninger, seminar, veiledning, oppgaveretting o.l. i fysiske lokaler eller på nettet.]

Andel som kun får undervisning på bare norsk faller med studentens alder og antall semestre

Mens så mange som 57 prosent av de som studerer juss opplyser at undervisningen kun foregår på norsk, er det kun 22 prosent blant de som tar realfag/naturvitenskap som opplyser dette.

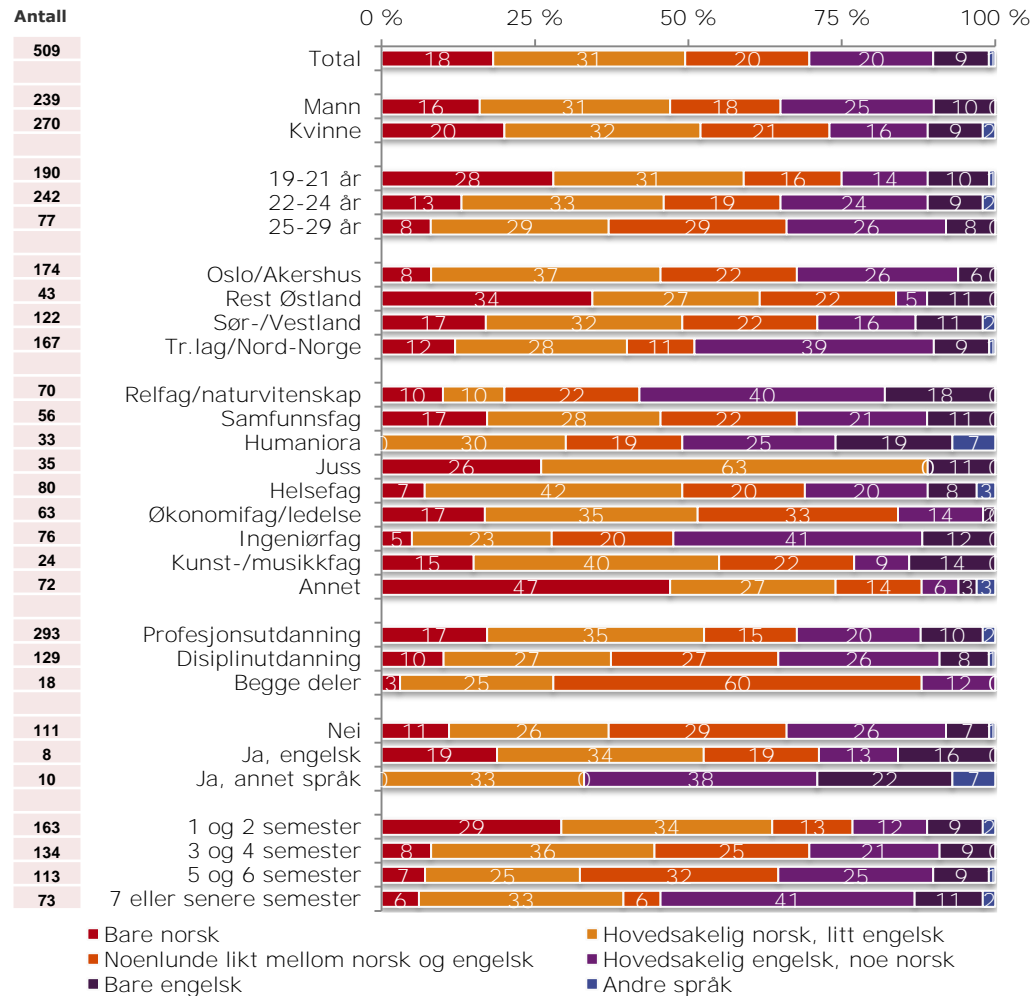
Studentene fra humaniora er de som i størst grad benytter annet språk enn norsk, naturlig nok, da dette inkluderer studenter med språkfag.

En større andel blant de med profesjonsutdanninger får undervisning på bare norsk (41 prosent) enn de med disiplinutdanning (29 prosent).

En større andel kvinner får også undervisning på kun norsk (43 prosent mot 32 prosent blant menn).

Nær 50 prosent av studentene har pensumlitteratur på bare norsk (18 prosent) eller hovedsakelig norsk (31 prosent)

Q2. På hvilket språk er pensumlitteraturen? [Med pensumlitteratur menes lærebøker, kompendier, artikler, oppgaver som leveres fra lærestedet, o.l.]

Tilsvarende undervisningen, faller andelen som kun har norsk pensumlitteratur med studentenes alder og antall semester.

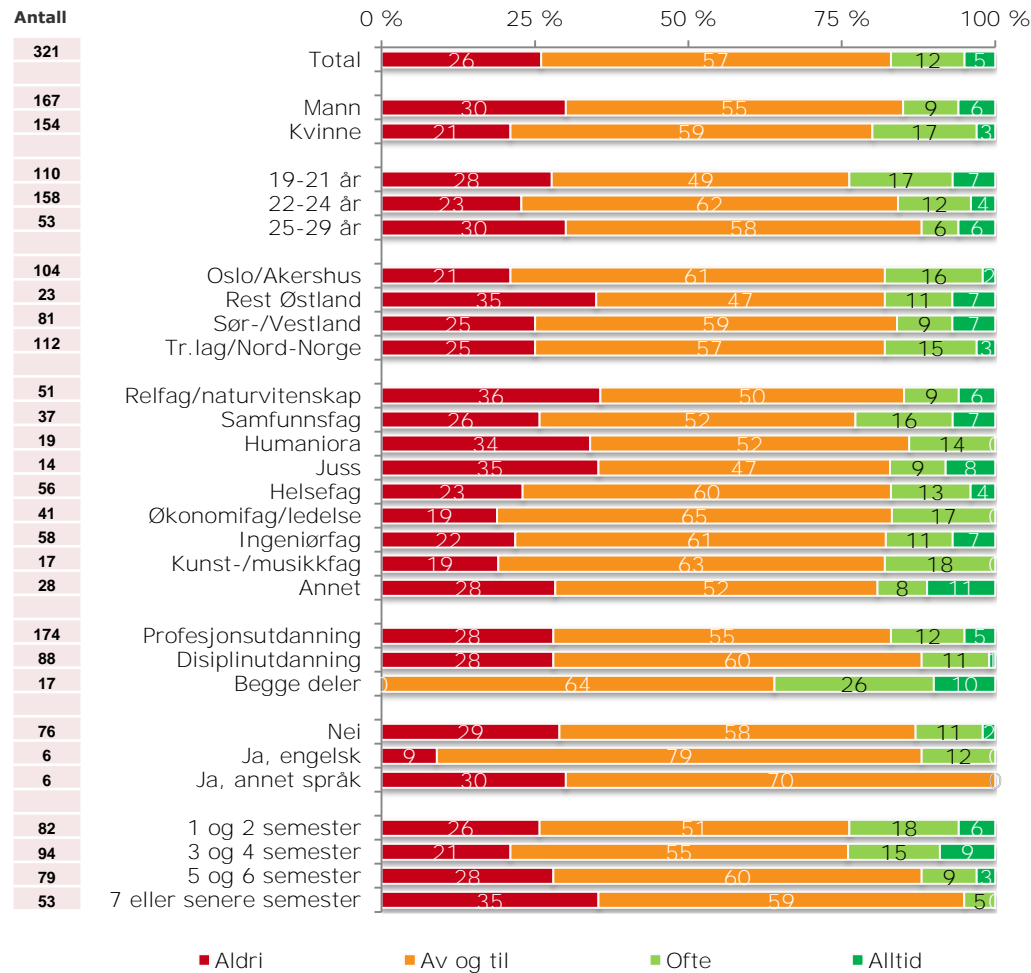
Mens 26 prosent av jusstudentene opplyser at all pensumlitteratur er på norsk, er det knapt noen som studerer humaniora som oppgir dette.

Andel som har pensumlitteratur på bare norsk eller hovedsakelig norsk, er også langt lavere blant de med profesjonsutdanning sammenlignet med de som tar disiplinutdanning.

Det er mindre forskjeller mellom kjønn når det gjelder språket som benyttes i pensumlitteraturen sammenlignet med språket som benyttes i undervisningen.

Om lag en av fire opplever at engelske faguttrykk aldri blir oversatt / forklart på norsk

Q3. Når foreleseren bruker engelsk i undervisningen, forklarer han/hun hva de engelske faguttrykkene heter på norsk?

De fleste, 57 prosent, opplever at foreleseren forklarer hva de engelske faguttrykkene heter på norsk av og til.

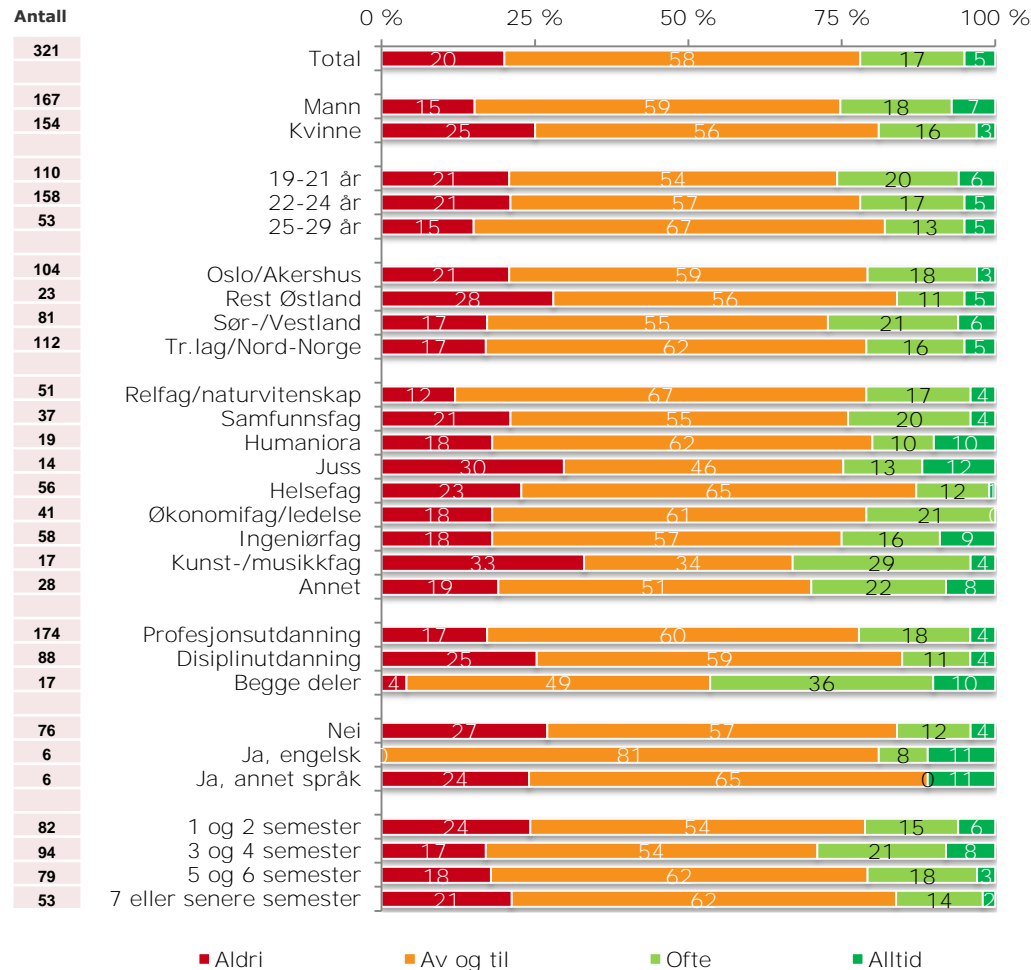
De yngste (19-21 år) og de som går i 1 til 4 semester opplever i større grad å få forklart engelske faguttrykk.

Det er relativt små forskjeller mellom de ulike fagene.

Det er også mindre forskjeller mellom type utdanning, disiplinutdanning eller profesjonsutdanning.

20 prosent (en av fem) opplever at foreleser aldri forklarer faguttrykk fra pensumlitteraturen

Q4. Forklarer foreleseren engelske faguttrykk fra engelskspråklig pensumlitteratur?

På den annen side, er det noen flere (22 prosent) som opplever at foreleser forklarer faguttrykk ofte eller alltid.

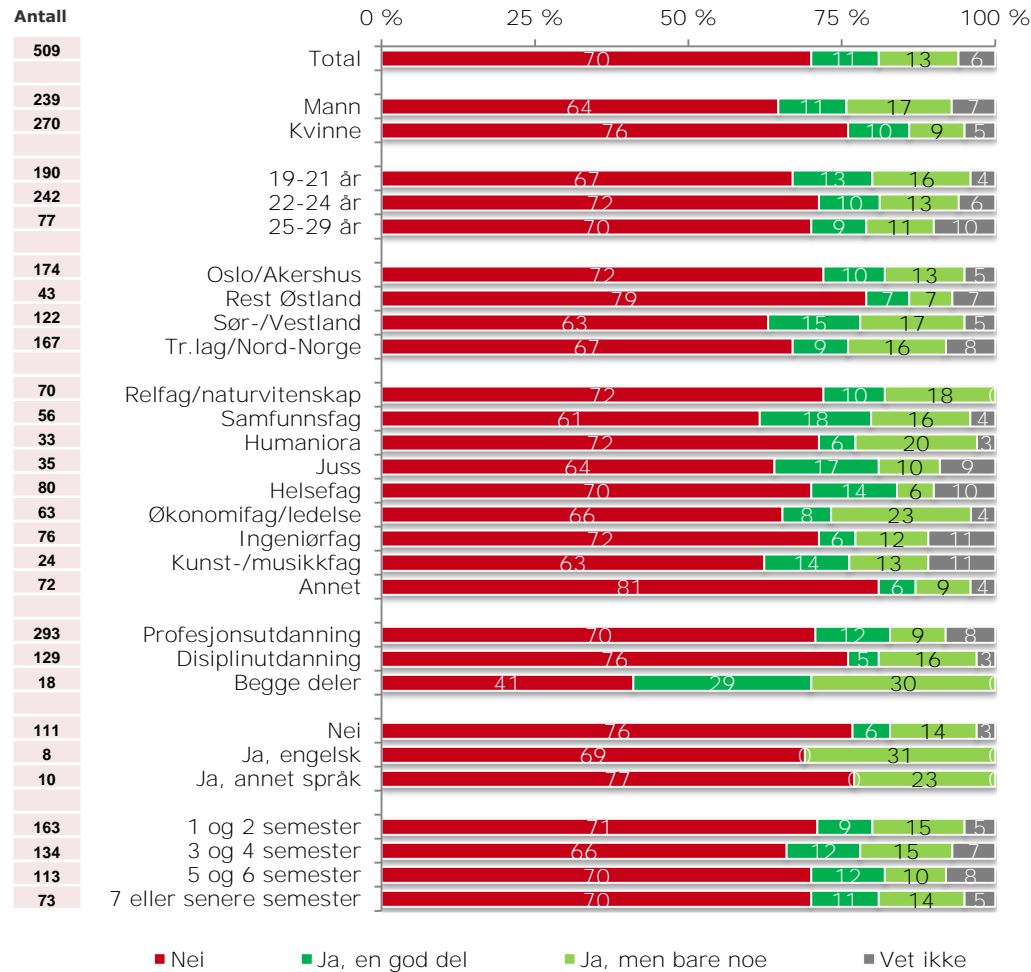
Et flertall, 58 prosent, mener at foreleser forklarer engelske faguttrykk fra engelskspråklig pensumlitteratur av og til.

De som studerer kunst-/musikkfag, synes å være mer delt i dette spørsmålet enn studenter fra øvrige fag. Mens så mange som 33 prosent svarer at foreleser aldri oversetter til norsk fra engelskspråklig pensum, er det så mange som 33 prosent som opplever dette ofte eller alltid.

Færrest, kun 12 prosent blant studentene fra helsefag, opplever at foreleser *ofte eller alltid* forklarer engelske faguttrykk fra pensum.

70 prosent av studentene har ikke fått fagordbøker eller fagordlister engelsk-norsk/norsk-engelsk under studiet

Q5. Har du fagordbøker på pensum, eller har du fått utlevert / fått tilgang til fagordlister engelsk-norsk/norsk-engelsk under studiet i faget?

En større andel kvinner enn menn oppgir at de ikke har fått slike ordbøker/lister, hhv 76 mot 64 prosent.

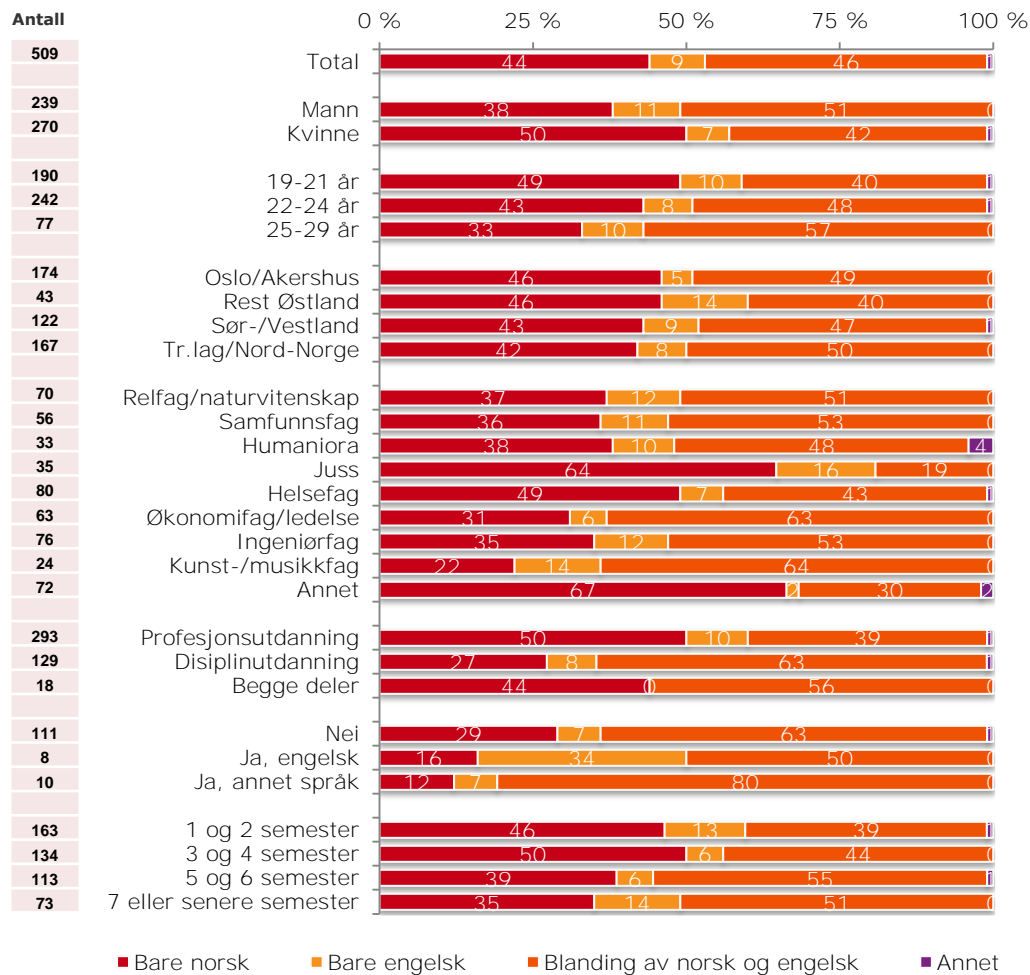
Størst andel som har fått fagordbøker/-lister finner vi blant de som studerer samfunnsfag (34 prosent).

Færrest har ordbøker/-lister blant de som studerer ingeniørfag (18 prosent) og helsefag (20 prosent).

Det er her mindre forskjeller etter studentenes alder og på hvilket semester man går.

Så mange som 46 prosent ønsker å bli undervist både på norsk og engelsk

Q6. Hvilket språk ville du helst bli undervist på?

Mens 44 prosent ønsker å bli undervist på kun norsk, er det 9 prosent som ønsker å bli undervist på kun engelsk.

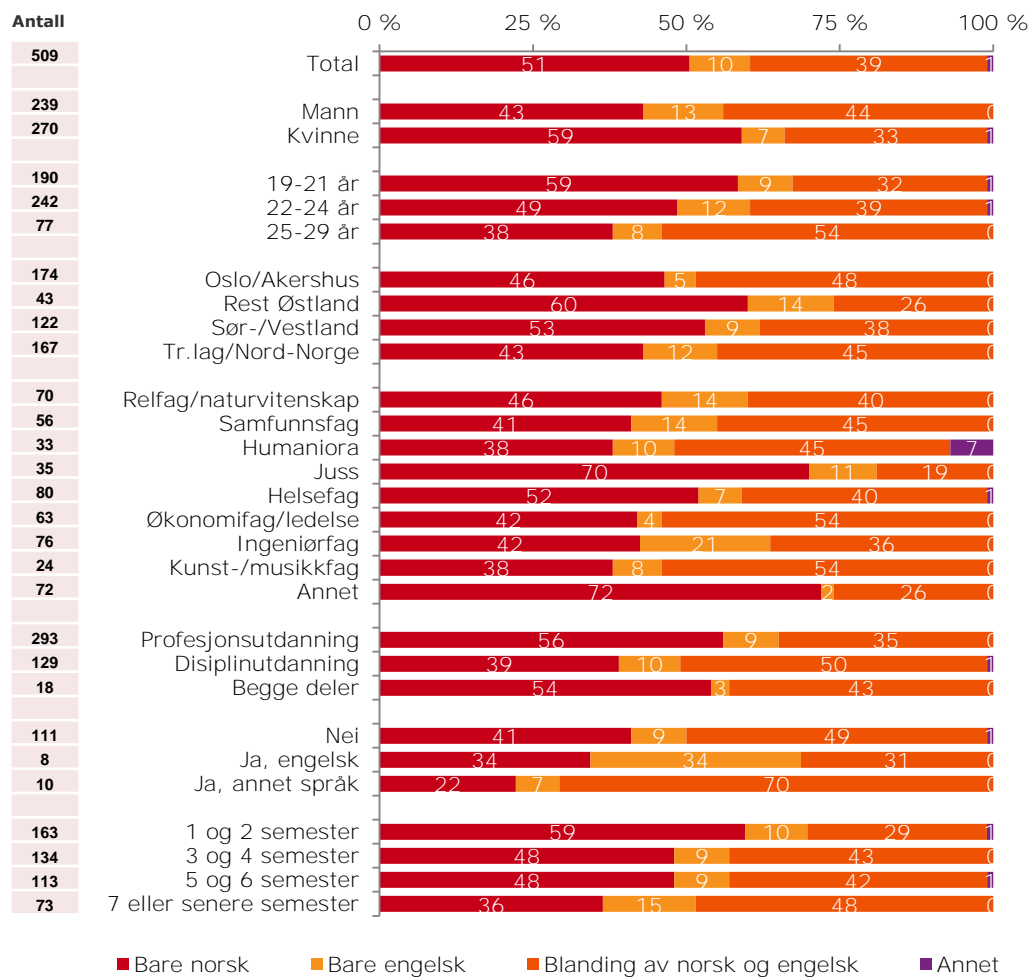
En klart større andel kvinner ønsker å bli undervis på norsk (50 prosent) mot 38 prosent blant menn.

Det er betydelige forskjeller etter fag. Mens så mange som 64 prosent av jusstudentene ønsker å bli undervist på kun norsk, er det kun 22 prosent av kunst-/musikkstudentene som ønsker dette og kun 31 prosent blant de som studerer økonomi/ledelse. Studentene fra helsefag er mest splittet, hvor 49 prosent foretrekker kun norsk, mens 43 prosent foretrekker en blanding av norsk og engelsk.

Andelen som ønsker en blanding øker med alder og antall semestre, men ikke når det gjelder andelen som ønsker bare engelsk.

Et knapt flertall på 51 prosent ønsker pensumlitteratur på bare norsk

Q7. Hvilket språk ville du helst ha pensumlitteraturen på?

Nær fire av ti (39 prosent) ønsker pensumlitteratur på både norsk og engelsk. 10 prosent ønsker pensumlitteratur på bare engelsk.

Klart flere kvinner enn menn ønsker pensumlitteratur på bare norsk, hhv 59 mot 43 prosent. Det samme gjelder for profesjonsutdanning versus de fra disiplinutdanninger, hhv. 56 mot 39 prosent.

Klart flest ønsker pensumlitteratur på bare norsk blant de som studerer juss (70 prosent). Deretter kommer helsefag (52 prosent).

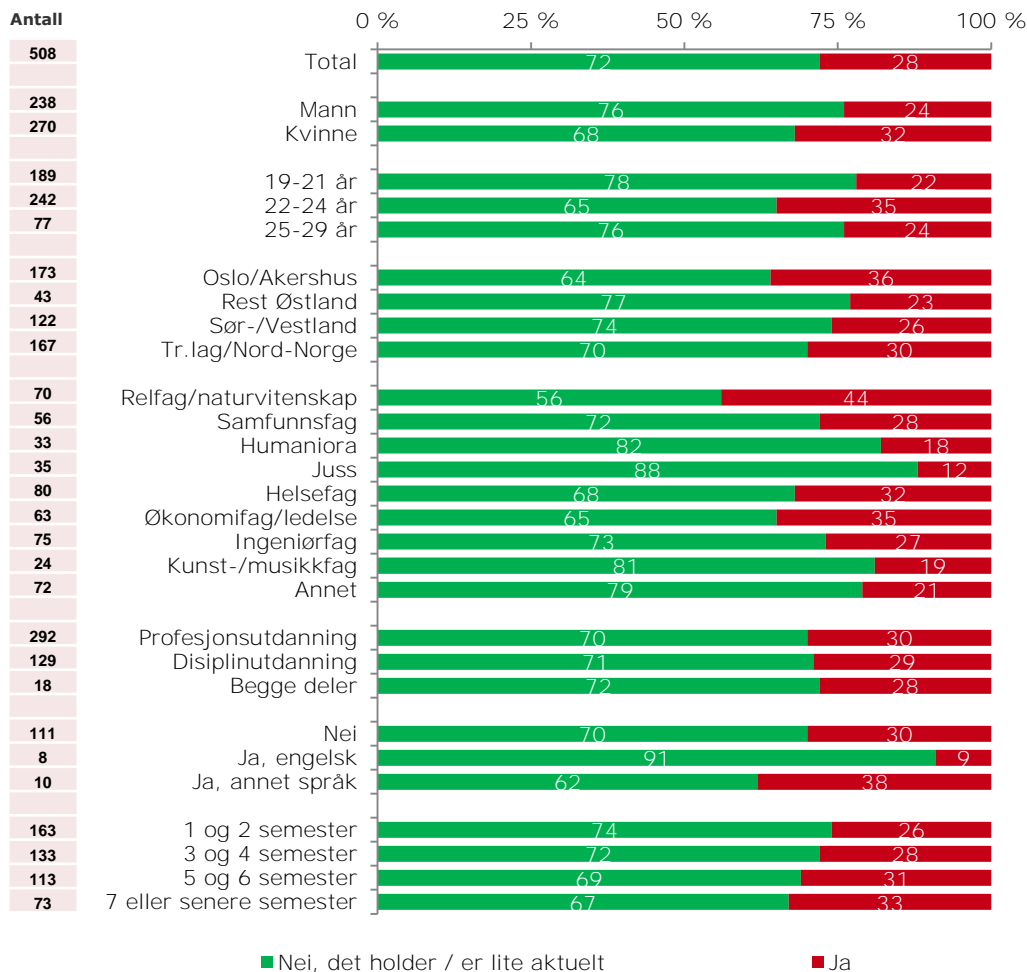
Blant de som studerer økonomi/ledelse, er det er flertall som ønsker pensumlitteratur på både engelsk og norsk (54 prosent).

Flest som ønsker pensum på kun engelsk finner vi blant ingeniørstudentene (21 prosent).

Det er ellers økende aksept for blanding av norsk og engelsk etter alder og antall semestre.

Mens 28 prosent savner fagordbøker/-lister på engelsk-norsk/norsk-engelsk, er det 72 prosent som ikke gjør dette

Q8. Savner du fagordbøker eller fagordlister engelsk-norsk/norsk-engelsk i faget ditt

En noe større andel kvinner enn menn savner dette, 32 mot 24 prosent.

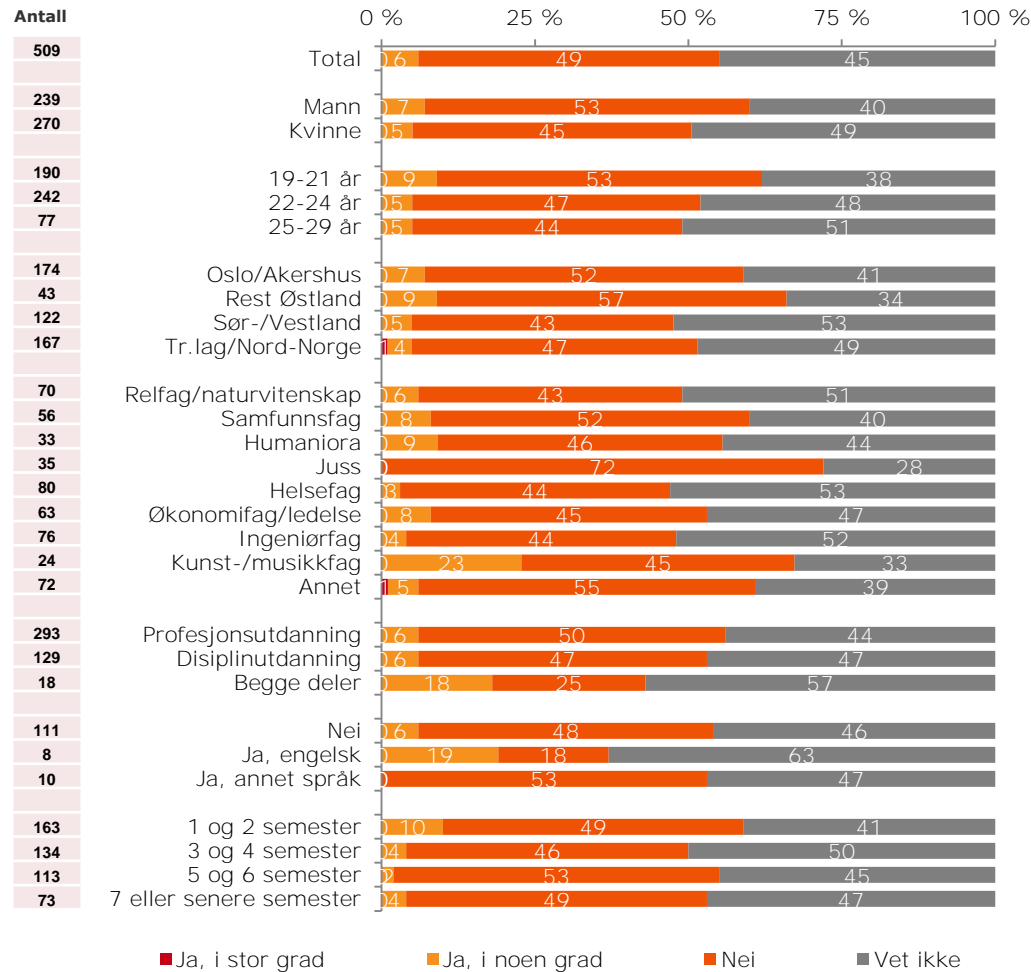
De som savner fagordbøker/-lister studerer i første rekke realfag/naturvitenskap (44 prosent), økonomi/ledelse (35 prosent) og helsefag (32 prosent).

Færrest som savner slike bøker/lister finner vi blant jusstudentene (12 prosent), naturlig nok, da de i klart minst grad har engelsk pensum.

Det er ellers relativt små forskjeller etter studentenes alder og type utdanning (disiplin vs. profesjon), men vi finner en svak gradvis økning av de som savner fagordbøker/-lister på engelsk-norsk/norsk-engelsk etter antall semestre studentene har gjennomført.

Nær halvparten av studentene (45 prosent) «Vet ikke» om lærestedet de studerer ved arbeider med å lage fagordlister

Q9. Har du kjennskap til om lærestedet ditt arbeider med å lage fagordlister for studenter?

I tillegg svarer 49 prosent «Nei» som her betyr at de mener lærestedet ikke lager slike fagordlister.

Kun 6 prosent har kjennskap i form av at de vet at lærestedet faktisk arbeider *i noen grad* med å lage fagordlister for studenter.

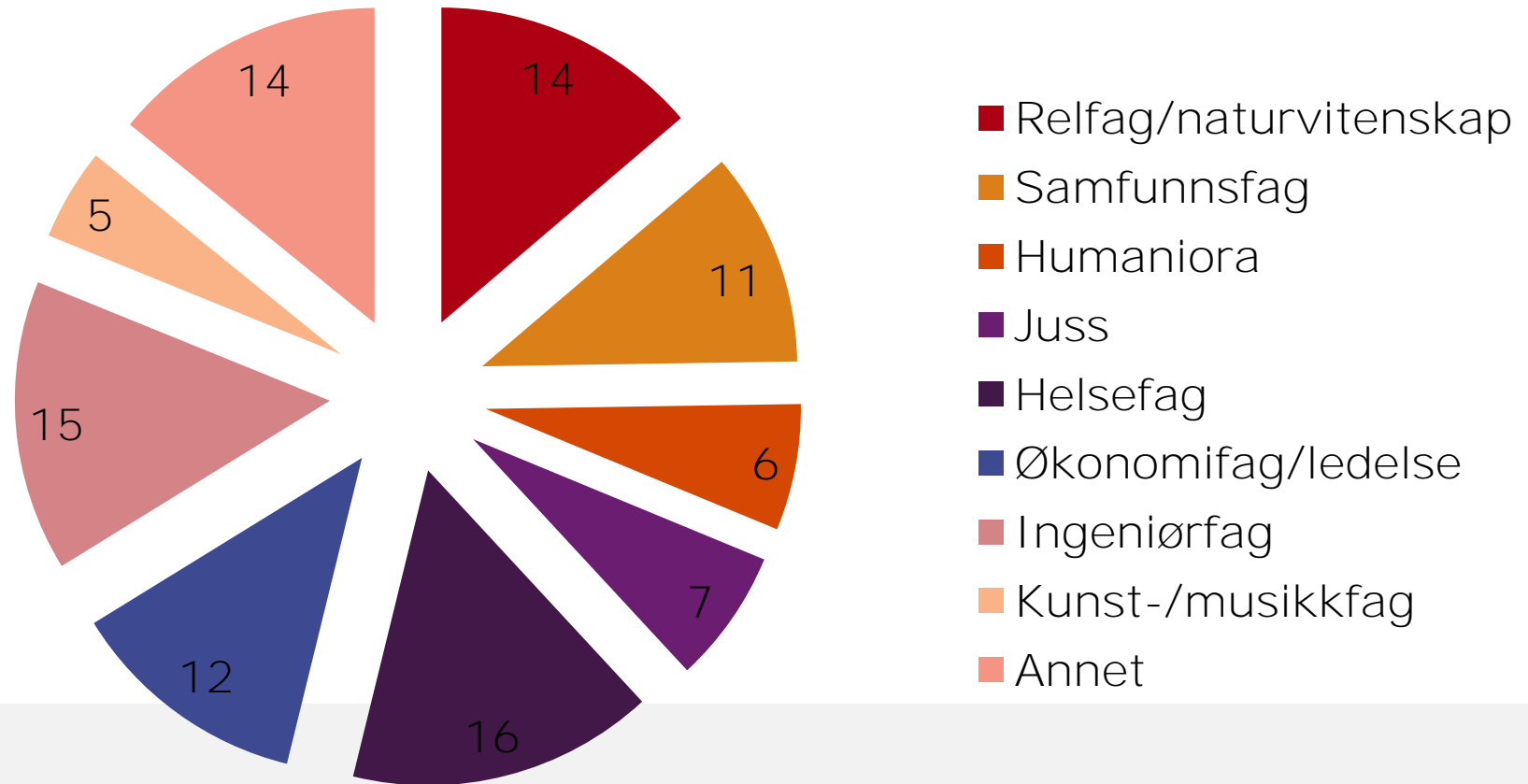
Knapt noen svarer at de har kjennskap til at lærestedet lager fagordlister i stor grad (0 prosent på landsbasis).

4

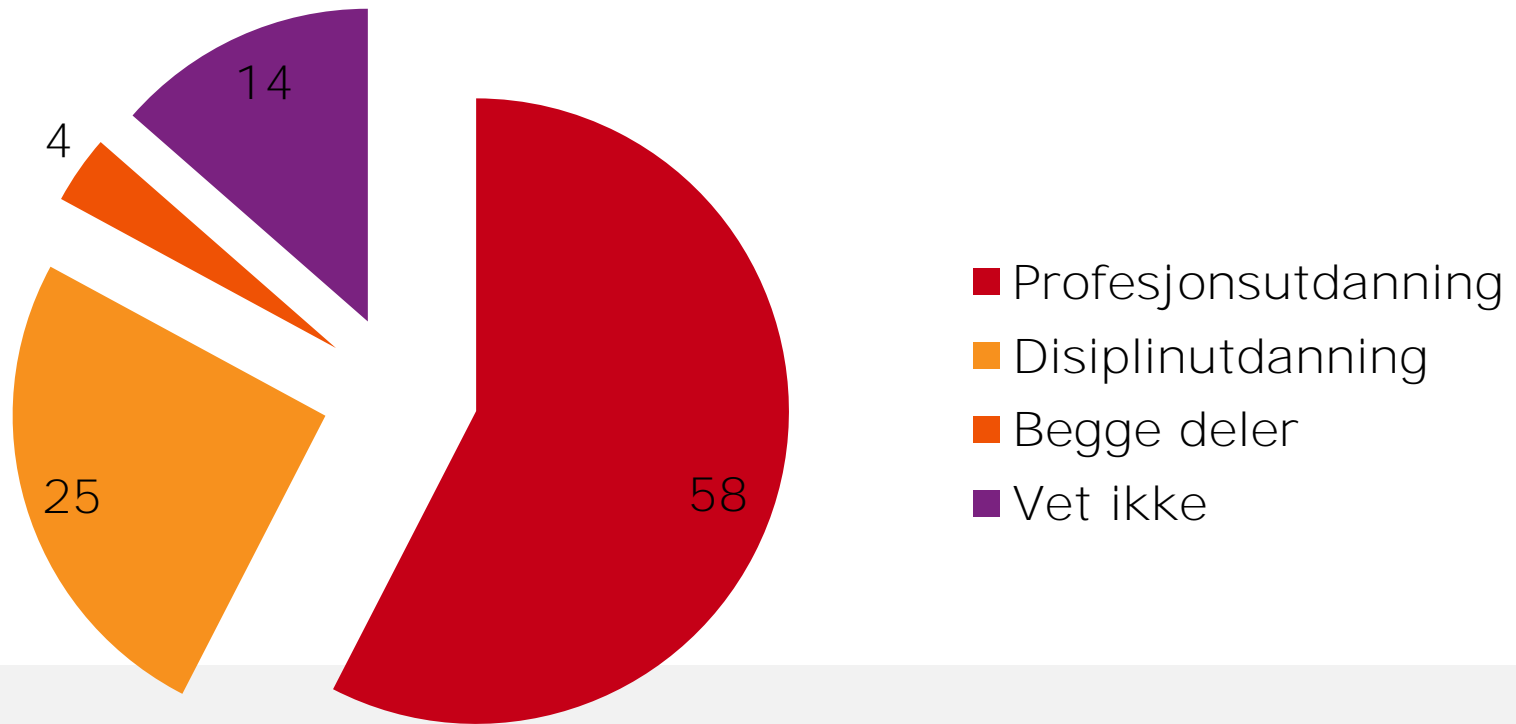
Vedlegg: Bakgrunn

Innenfor hvilket fagfelt/faggruppe studerer du dette semesteret?

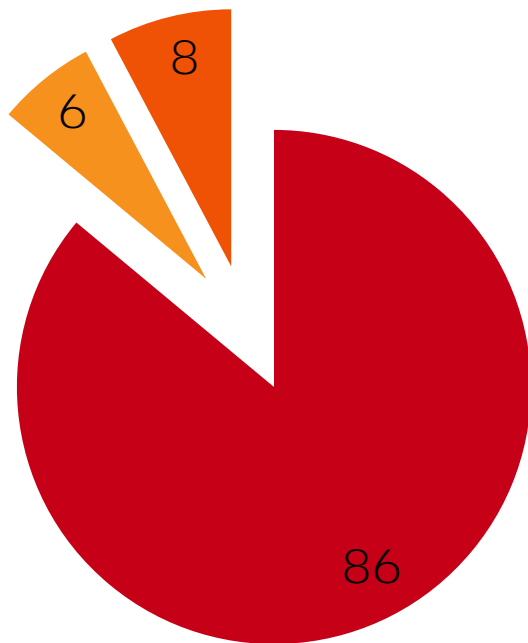

Tar du en profesjonsutdanning (sykepleie, lege, lærer, jurist o.l.) eller en disiplinutdanning (samfunnsviter, humaniora, språkfag, o.l.)?

Hvis svart disiplinutdanning (129 stykker):

Tar du et språkfag?

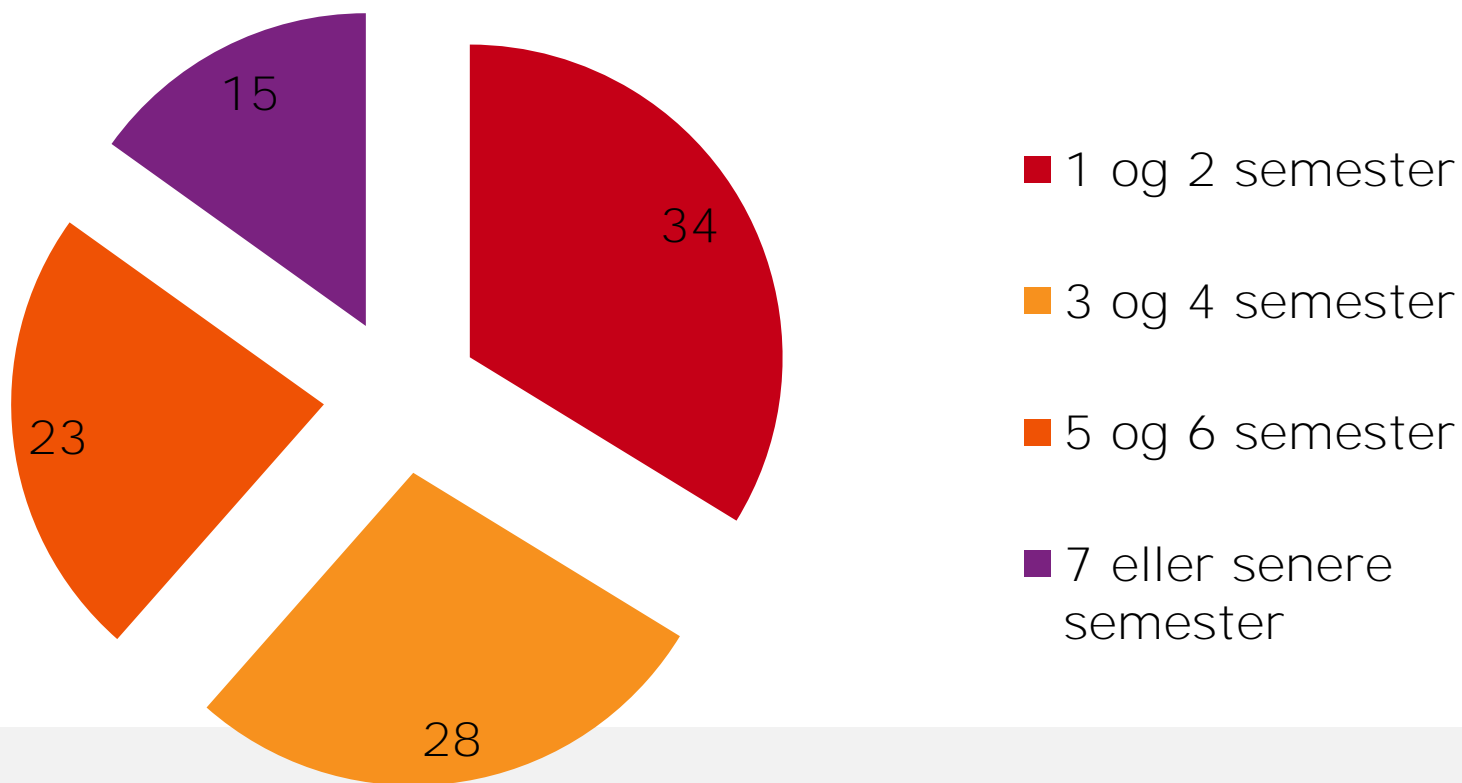

- Nei
- Ja, engelsk
- Ja, annet språk

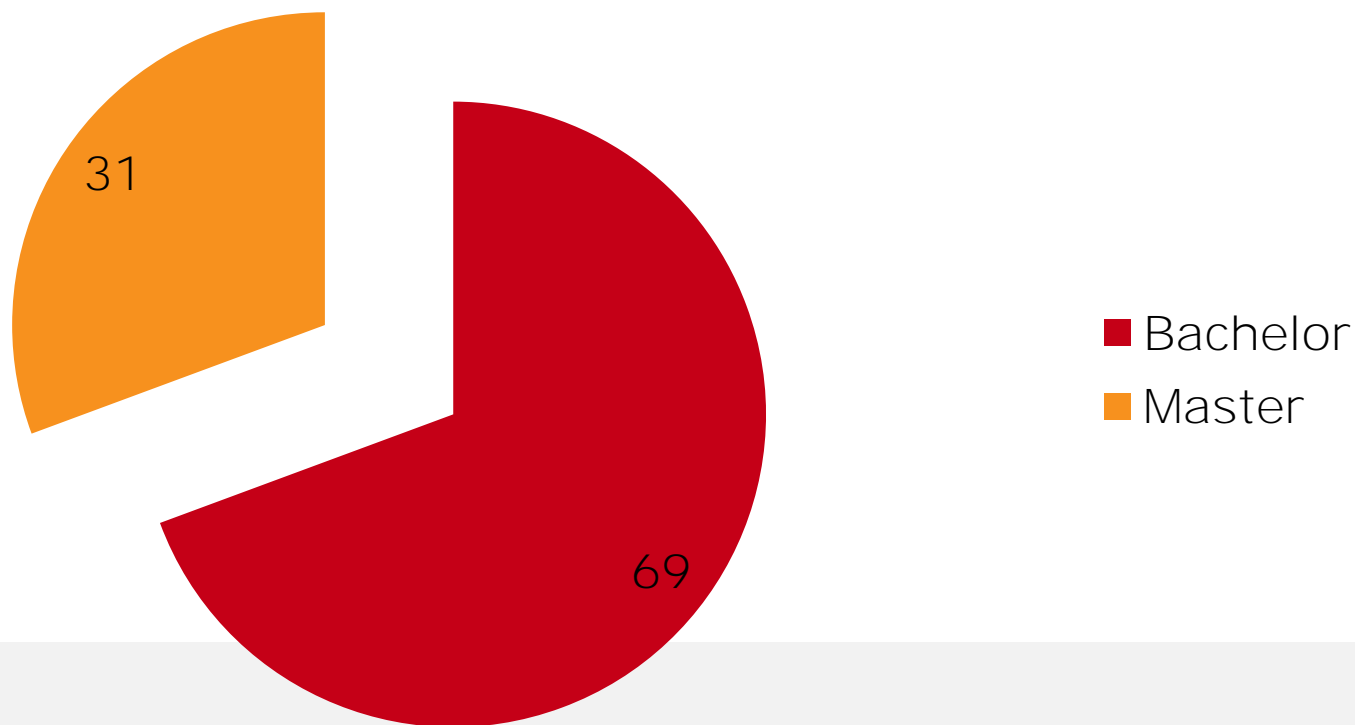
8 av de 509 som er intervjuet (1,6 prosent) tar engelsk.

10 stykker (2 prosent) tar et annet språkfag

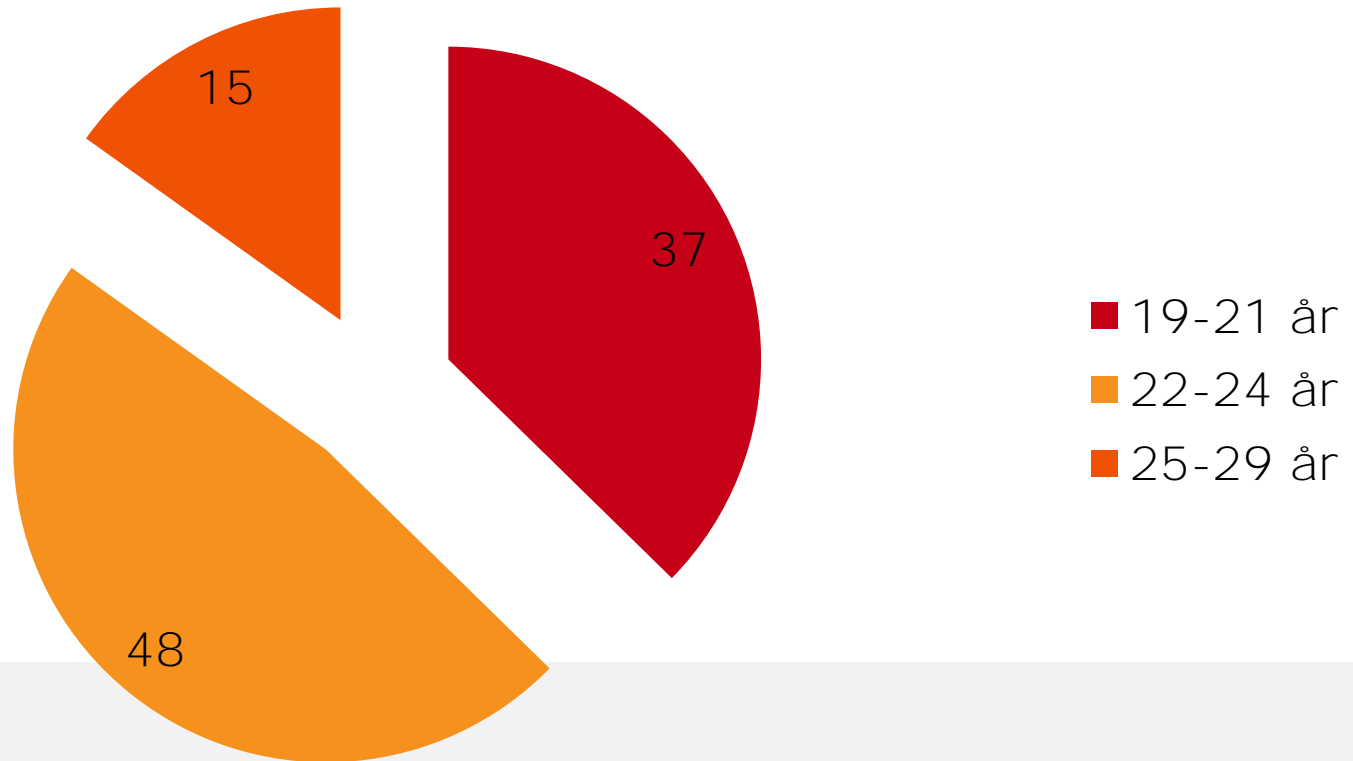
Hvilket semester går du på?

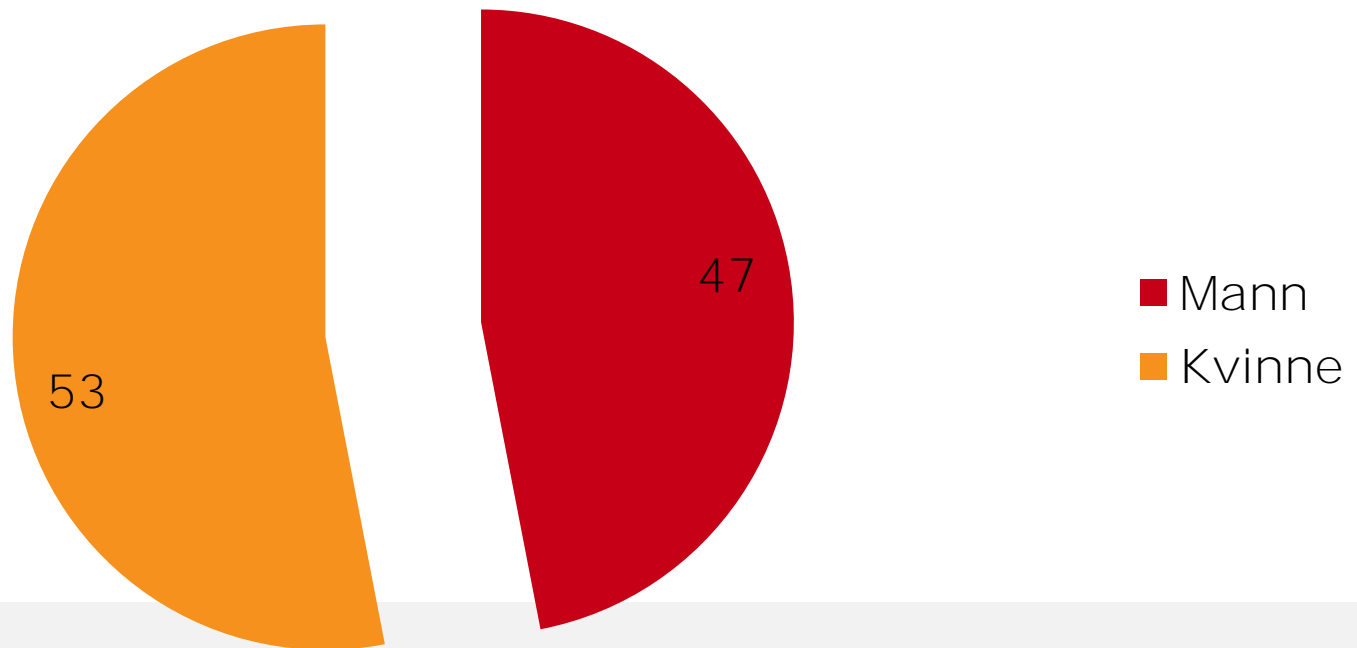
Går du på bachelor- eller masternivå?

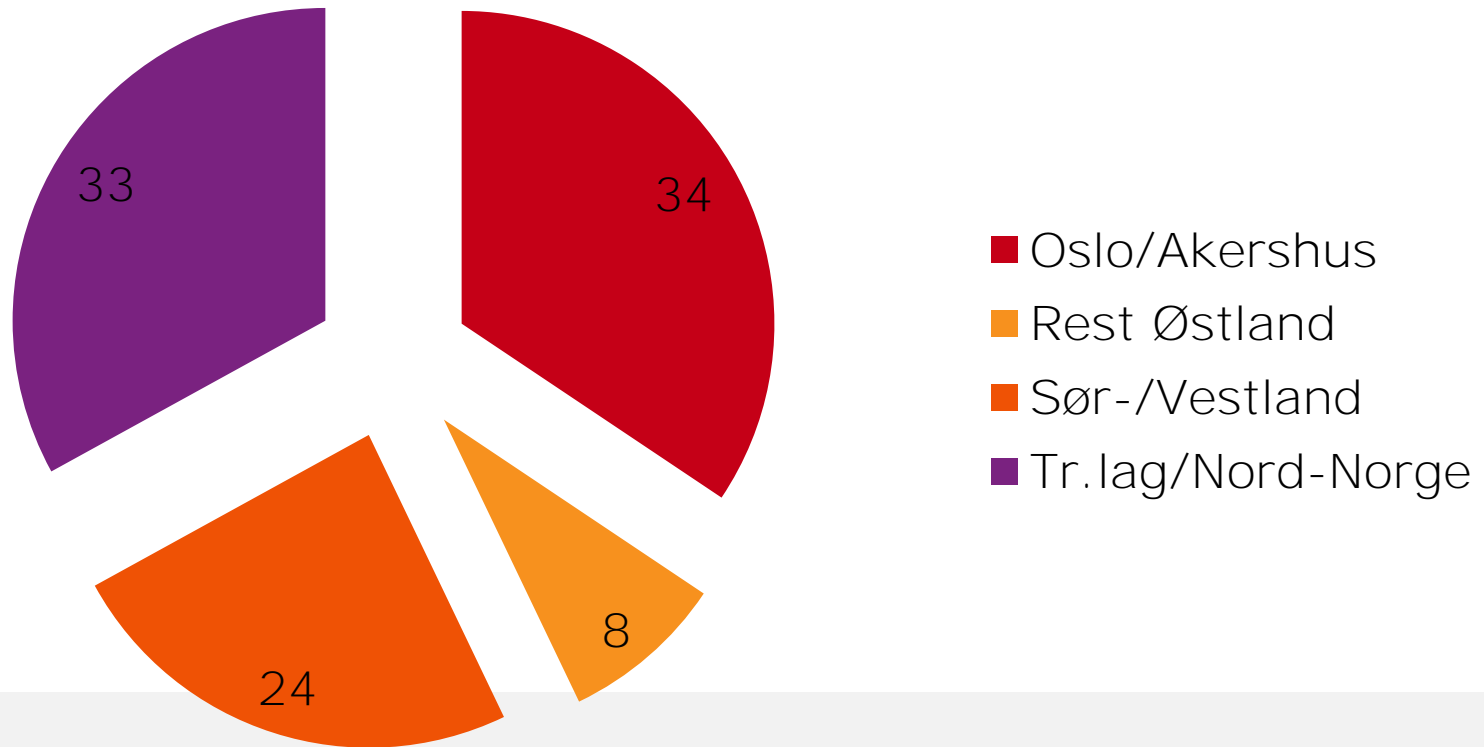
Respondentene etter alder

Respondentene etter kjønn

Respondentene etter region

5

Vedlegg: Spørreskjema

